

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΥΠΟ

Σ. Κ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ'.—ΤΕΥΧΟΣ Η'

(Ἀ π ό ρ ρ α ρ α)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ", Α ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

Ἐν ὁδῷ Ὀφθαλμιατρῶν 5

1910

13

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΥΠΟ

Σ. Κ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ'. — ΤΕΥΧΟΣ Η'

(Ἀπόσπασμα)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

795

72 FEB. 1959

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Τ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ", Α. ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

Ἐν ὁδῷ Ὀφθαλμιατρείου 5.

1910

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Δημητρίου Π. Παππούλια : *Ἡ ἐμπράγματος ἀσφάλεια κατὰ τὸ ἐλληνικὸν καὶ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον. Τόμος πρῶτος. Ἐν Λειψίᾳ 1909.*

Διὰ τὴν ἡμετέραν νομικὴν φιλολογίαν, πενιχρὰν μὲν καθόλου, πενιχροτάτην δ' ἰδίᾳ ἐν ἔργοις κατ' ἐξοχὴν ἱστορικοῖς, ἡ ἐμφάνισις τοῦ παρόντος βιβλίου δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητος. Τὸ γεγονὸς δ' ὅτι οὐδὲν παρ' ἡμῖν περὶ τούτου ἐγράφη, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὰς δυσχερείας, αἵτινες προβάλλονται τῷ ἐπιχειροῦντι ἐπιστημονικὴν περὶ ἐκείνου κρίσιν. Διότι οὔτε εὐχερές, οὔτε ἴδιον ἐκάστου ἔργον εἶνε, οὐ μόνον νὰ κατέχη τὰ ἱστορικὰ προβλήματα τῆς νεωτέρας τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐπιστήμης, ἀλλὰ σὺν τούτοις νὰ εἶνε εἰδικὸς περὶ τὸ ἀρχαῖον ἐλληνικὸν δίκαιον συγχρόνως δὲ καὶ ἐντριβὴς περὶ τὴν παπυρολογίαν, συνελόντι εἰπεῖν νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας τοῦ δικαίου ἱστορικῆς σχολῆς. Ἄν δὲ ἔνεκα τῶν δυσχερειῶν τούτων ἡ ἐμφάνισις τοῦ προκειμένου ἔργου παρῆλθεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι νομικῶν περιοδικῶν ἐν σιωπῇ, δὲν εἶνε βεβαίως ἄνευ ἐνδιαφέροντος διὰ τὸν Ἕλληνα νομικὸν ἢ ὑποδοχὴ ἧς τὸ βιβλίον τοῦτο ἔτυχε παρὰ τῷ εἰδικῷ νομικῷ κόσμῳ τῆς Εὐρώπης. Πρὸς τοῦτο ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὴν μακροτάτην κρίσιν ἣν περὶ τοῦ μνησθέντος ἔργου ἐδημοσίευσεν εἰς τῶν κορυφαίων συγχρόνων ρωμαϊστῶν, ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας καθηγητῆς Λουδοβίκος Mitteis ἐν τῷ ἐσχάτως ἐκδοθέντι 30ῳ τόμῳ τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ ἰδρύματος τοῦ Savigny διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ δικαίου» σ. 442—451.

«Τὸ προκείμενον ἔργον, γράφει ὁ Mitteis, οὗ τὴν συνέχειαν ἀναμένομεν λίαν προσεχῶς, εἶνε ὁ καρπὸς κατ' ἐξοχὴν εὐσυνει-
ρηδῆτου ἐργασίας. Ὁ συγγραφεὺς, τελείως κατέχων τὴν νεωτέραν
μέθοδον τῆς ἐπεξεργασίας τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου, προτίθεται
ἐνὰ παράσχη περιγραφὴν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ ἀρ-
χαίῳ ἑλληνικῷ δικαίῳ, τῷ ρωμαϊκῷ καὶ τῷ βυζαντινῷ, ὅπερ
ἀποτελεῖ σημαντικὴν ἐπὶ γνησίως ἱστορικοῦ πνεύματος ἐρειδομέ-
νην ἐργασίαν. Ταῖς εἰς τὸν προκείμενον τόμον ἀναφερομέναις πη-
γαῖς ἐχρήσατο ὁ συγγραφεὺς μετὰ μεγίστης εὐθύτητος καὶ τελειό-
τητος καὶ ἐπισταμένως ἐφήρμοσε· τὸ γεγονός δ' ὅτι ὁ προκείμε-
νος τόμος δὲν κατέστη ἰδιαιτέρως ὀγκώδης, ὀφείλεται εἰς τὴν
ἡδιστὴν προσπάθειαν τοῦ συγγραφέως πρὸς συνεπτυγμένην διατύ-
πωσιν καὶ ἀποφυγὴν πάσης περιττῆς λέξεως. Ἀείποτε ἀναφέρον-
ται τὰ οὐσιώδη, ταῦτα δὲ συντόμως καὶ σαφῶς· αἱ ἐπαναλήψεις
ἀναπληροῦνται διὰ παραπομπῶν· ἐκ τῶν χρησιμοποιουμένων πη-
γῶν μόνον αἱ σπουδαιόταται ἀνετυπώθησαν, συνελόντι εἰπεῖν ἀπε-
κρούσθη πᾶν μὴ ἀπολύτως ἀπαραίτητον πάρεργον. Τὸ τοιοῦτον
τυγχάνει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολυγράφῳ ἐποχῇ λίαν εὐεργετικὴ μέθο-
δος, ἐν τῷ προκειμένῳ δ' ἔργῳ θὰ εἶνε ἰδιαιτέρως εὐάρεστον εἰς
τοὺς μὴ Ἑλλήνας ἀναγνώστας, διότι οὗτοι προκειμένου περὶ βι-
βλίου ἐν νεοελληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένου θὰ προχωρῶσι τοῦλά-
χιστον κατ' ἀρχὰς ὅπωςδῆποτε βραδύτερον ἢ ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ
βιβλίου γεγραμμένου ἐν τινὶ γλώσσῃ τῆς μέσης Εὐρώπης. Ἀλλ'
ὅτι εἰς τὰς ἀρχαίας ἑλληνικὰς πηγὰς προσοικειωμένος ἀναγινώσκει
τὸ βιβλίον εὐχερῶς».

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην ὁ Mitteis ἐπαινεῖ τὸν τρόπον
καθ' ὃν ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὴν παπυρολογίαν, δι' ἧς ἔλυσε
τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐμβατείας, ἀποδεί-
ξας ὅτι διὰ ταύτης ὁ πιστωτὴς μόνον τὴν νομὴν τοῦ ὑποθέματος
κτᾶται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν κυριότητα, ὡς μέχρι τοῦδε ἐνομίζετο. Ἐπι-
λαμβανόμενος δὲ εἰδικώτερον τοῦ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δι-
καίου τμήματος τῆς συγγραφῆς ὁ Mitteis λέγει: «Γενικῶς ὡς
ἐκείνους χαρακτηριστικὸν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Παππούλια δύναται
ἐνὰ θεωρηθῆναι ὅτι ἐν τῇ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου διδα-
σκαλίᾳ εἶνε κατὰ τὰ οὐσιώδη ζητήματα ἐντελῶς ἀνεξάρτητον τῶν

»μέχρι τοῦδε δεδιδαγμένων». Ἐκ τῶν οὐσιωδῶν τούτων ζητημάτων περιορίζεται εἰδικώτερον ὁ κριτὴς ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποθήκης καὶ τοῦ ἀποτιμήματος

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ ἦτο γενικῶς ἀνεγνωρισμένον, ὅτι ὁ πιστωτὴς ὑπερημέρου καταστάντος τοῦ ὀφειλέτου ἐκράτει τὸ πρᾶγμα ἀντὶ τῆς ἀπαιτήσεως, μὴ ὑποχρεούμενος ὅπως ἐξευρισκομένης τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἀποδώσῃ τῷ ὀφειλέτῃ τὴν ὑπεροχὴν. Τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὁ κ. Παππούλιας ἀνέτρεψεν καὶ ἐδίδαξεν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον, ὅτι δηλαδή, ὡς καὶ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἐλληνικῷ, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ ἀξία τοῦ ὑποθέματος ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως ὁ πιστωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τῷ ὀφειλέτῃ τὴν ὑπεροχὴν, καὶ τὰνᾶπαλιν, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑποθέματος εἴνε ἐλάσσων τῆς ἀπαιτήσεως, δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ ἐλλεῖπον. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφέως διεξοδικῶς ἐξετάζων ὁ Mitteis καταλήγει ἀποδεχόμενος τὴν νέαν ταύτην περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ὑποθήκης θεωρίαν, διότι, ὡς λέγει «κατὰ τὴν σημερινὴν κατὰστασιν τῶν πηγῶν » ἡ διδασκαλία τοῦ συγγραφέως εἴνε ἀξία μεγάλης προσοχῆς καὶ » κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐρείδεται ἐπὶ σπουδαιοτέρων βάσεων ἢ ἡ ἀντίθετος».

Ἐτέρα σπουδαία θεωρία τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Παππούλια διδασχθεῖσα εἴνε ἡ τοῦ ἀποτιμήματος. Ἡ ἐπιστήμη διέβλεπεν ἐν τούτῳ συνήθη ὑποθήκην, ἐνῶ ὁ κ. Παππούλιας ἀπέδειξεν, ὅτι πρόκειται ἀείποτε περὶ ἐναποτιμητικῆς ὑποθήκης, δηλαδή τοιαύτης, καθ' ἣν ὁ πιστωτὴς, ὑπερημέρου καταστάντος τοῦ ὀφειλέτου, καθίσταται κύριος ὁλοκλήρου τοῦ πράγματος, μὴ ὑποχρεούμενος εἰς ἐπιστροφὴν τῶν ὑπερόχων, ὅπερ ὡς γνωστὸν παρὰ Ῥωμαίοις ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς *lex commissoria*. Μετὰ ἰδιαιτέρας ὅλως λεπτομερείας ἐξετάζων ὁ Mitteis τὰ καθέκαστον ἐπιχειρήματα τῆς πρωτοφανοῦς ταύτης θεωρίας συμφωνεῖ τῷ συγγραφεῖ, ἐξαίρων τὴν ὀξυδέρκειαν αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς λοιποῖς περιορίζεται εἰς σύντομον ἐξέτασιν ἐτέρων τινῶν οὐσιωδῶν ζητημάτων, μεθ' ὃ ἐξακολουθεῖ ὥδε· α' Ἡ κρίσις ἡμῶν ἐγένετο ἤδη τόσον ἐκτενὴς ὥστε δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐπεκταθῶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ βιβλίου, τοῦ περιλαμβά-

νοντος τὴν ἱστορίαν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ ρωμαϊκῷ ἠδικαίῳ. Ἄλλ' ὁ ἀναγινώσκων καὶ τὸ μέρος τοῦτο θὰ εὕρῃ αὐτὸ ἠιστάμενον ἐν πᾶσιν ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης καὶ ἠθὰ πεισθῇ, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶνε τέλειος κάτοχος τῆς φιλολογίας ἠκαὶ τῶν προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Ἐ-ἠπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔργου τοῦ Dernburg, ὅπερ ἤδη ἐν τοῖς ἱστο-ἠρικοῖς ζητήμασι λίαν ὑπολείπεται, στερούμεθα καθολικῆς συγ-ἠγραφῆς περὶ τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δί-ἠκαιον, τὸ ἔργον τοῦ κ. Παππούλια εἶνε ἐκεῖνο, δι' οὗ ὁ περὶ τοῦ ἠθέματος ἐνδιαφερόμενος θὰ δύνηται ἐν τοῖς καθέκαστον ἄριστα νὰ ἠπροσανατολισθῇ».

Συγκεφαλαίων ἐν τέλει τὴν κρίσιν του καὶ ἀνασκοπῶν γενι-ἠκῶς τὸ ἔργον λέγει, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀδιὰ τούτου προσέφερε με-ἠγάλας ὑπηρεσίας. Τὸ τοιοῦτον ἔτι μᾶλλον τονίζω, καθ' ὅσον αὖ-ἠται ἐνδέχεται νὰ μὴ ὑποπέσωσιν ἀμέσως εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠσπεύδοντος ἀναγνώστου, διότι τὸ ἀπερίττον ἀπολύτως ἀντικει-ἠμενικὸν ὕφος τοῦ συγγραφέως δὲν ὑποσημαίνει τὰ ἐπιτελούμενα, ἠπαρατεῖται δὲ μεγάλων σκιαγραφιῶν καὶ συγκριτικῶν εἰκόνων. ἠΜάλιστα δὲ καὶ τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, ὡς ἡ κατὰ τοῦ ἠHitzig περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποθήκης πολεμικὴ καὶ ἡ ἐξέ-ἠλιξις τῆς ἐννοίας τοῦ ἀποτιμήματος ἀπλῶς συνεδυάσθησαν ἐν τῷ ἠδογματικῷ μέρει, ἐνῶ ἄλλος τις «δεινολόγος» συγγραφεὺς θὰ προ-ἠέθετεν αὐτὰ ἐν περιλάμπρῳ φωτί. Κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐκ-ἠπλήσσειται τις ὅταν μετὰ βαθεῖαν τοῦ ἔργου μελέτην ἀνασκοπῶν ἠαὐτὸ ἀντιλαμβάνεται τὸν τρόπον, καθ' ὃν προβάλλει ἡ διδασκαλία ἠτοῦ συγγραφέως αὐτοτελὲς ἀπ' ἐκείνης, ἣτις κατὰ τὰ τελευταῖα ἠδέκα ἔτη ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἔτεινε νὰ καταστῇ δόγμα».

«Τὸ βιβλίον ἔνεκα τῆς ἀπερίττου εὐθύτητος τῆς συνδυαζομέ-ἠνης πρὸς τὴν ἀκριβεστάτην ἔρευναν ἀνήκει μεταξὺ ἐκείνων, ἅτινα ἠδιὰ μακροτέρας μελέτης καθίστανται μᾶλλον προσφιλῇ. Κατ' ἀρ-ἠχὰς ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν σχεδὸν ἀδιαφόρου καὶ ὑποδειγματικοῦ ἔρ-ἠγου, ἀλλ' ἐφόσον τις ἀναγινώσκει περαιτέρω κατὰ τοσοῦτον δια-ἠβλέπει ὅτι ὁ συγγραφεὺς πολλὰ ἔχει νὰ εἴπῃ καὶ ὅτι περὶ ἀλη-ἠθῶς σπουδαίας ἐργασίας πρόκειται. Ἐνεκὰ τούτου τὸ ἔργον εἶνε ἠἄξιον μεγίστης προσοχῆς, οὐδεὶς δὲ εἰς τὸ μέλλον θὰ δυνηθῇ νὰ

»γράφῃ περὶ τοῦ θέματος τούτου προτοῦ μελετήσῃ λίαν ἐπιστα-
 »μένως ἐκεῖνο. Ἡ ἐλληνικὴ νομικὴ ἐπιστήμη δύναται νὰ εἶνε ὑπε-
 »ρῆφανος προκειμένου περὶ βιβλίου, ὅπερ ἀναντιρροήτως λίαν ταχέως
 »διὰ τῆς ἀξίας αὐτοῦ θὰ πολιτογραφηθῇ ἀπανταχοῦ. Ἐὰν δὲ εἰς
 »τὴν χαράν, ἣν αἰσθανόμεθα διὰ τὸ ἐπιτευχθέν, εἶνε δυνατὸν νὰ
 »συμπεριλάβωμεν καὶ εὐχὴν τινά, αὕτη ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅπως
 »ὁ συγγραφεὺς ταχέως προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ δευτέρου τόμου·
 »διότι εἶνε μεγίστου ἐνδιαφέροντος ζήτημα, ὁ τρόπος καθ' ὃν τὰ
 »ἐκ τοῦ κλασσικοῦ τῆς Ἑλλάδος δικαίου πορίσματα θὰ συνδυάσῃ
 »πρὸς τὴν ιδιόρρυθμον μορφήν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ
 »δικαίῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000005523

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

